

گزارش یک مورد خاک‌خواری در شهر زنجان

دکتر قدرت ا... انصاری پور

متخصص اعصاب و روان و فلوی روانپزشکی کودکان و نوجوانان دانشگاه وین اتریش

اهمیت موضوع برای گزارش موردی :

هرزه‌خواری در سنین کودکی زیر ۶ سال شایع و در سنین نوجوانی و جوانی بسیار نادر است و چون در تمام دنیا این اختلال کمتر دیده شده و نادر است گزارش این مورد در زنجان ارائه میشود.

مقدمه :

Pica یا هرزه‌خواری به خوردن مواد ناماکول مثل کثافت ، خاک رس ، گچ و کاغذ اطلاق می‌گردد و ملاک تشخیصی آن عبارتند از : خوردن مکرر مواد ناماکول حداقل بمدت یک ماه است (که این ملاک تشخیصی شامل اختلالات اوتیستیک ، اسکیزوفرنی و یا سندرم کلاین لوین نمی‌گردد) (۱).

هرزه‌خواری ندرتاً در شخص بالغ مشاهده می‌شود و معمولاً این اختلال در بچه‌های کوچک ، عقب‌مانده‌های ذهنی و زنان آبستن دیده میشود و شایع‌تر از آنست که در کتابها ذکر می‌شود. در چندین مطالعه ، بین ۱۰ تا ۳۲/۳ درصد کودکان ۱ تا ۶ ساله ، دچار هرزه‌خواری ، گزارش شده‌اند . میزان بروز با پیشرفت سن کم می‌شود و اختلال در دو جنس ظهراً یکسان مشاهده میشود (۹).

از نظر سبب‌شناسی برای هرزه‌خواری ، معمولاً ۳ علت ذکر می‌گردد(۳):

- (۱) فقدان رابطه کافی بین مادر و کودک که منجر به عدم ارضای نیازهای دهانی کودک شده و جستجوی مداوم برای مواد ناماکول صورت می‌گیرد .
- (۲) کمبود تغذیه‌ای خاص که به خوردن بدون تشخیص مواد ناماکول منجر می‌شود.
- (۳) تصور می‌شود که عوامل فرهنگی در خاک‌خواری

بعضی از زنان حامله مؤثر باشند.

معرفی بیمار :

آقای ، ۱۸ ساله ، محصل بعثت سردرد و عصبانیت مراجعه کرده بود . نامبرده از حدود یک سال پیش گاهی دچار سردرد و عصبانیت شده ، ولی به پزشک مراجعه نکرده بود . اولین بار بود که به روانپزشک مراجعه کرد. نامبرده سابقه دردهای شکمی داشته که با مراجعه به پزشک و آزمایش مدفوع با تشخیص انگل ، تحت درمان قرار گرفته بود . از دوران کودکی تا ۱۵ سالگی سابقه شب‌دراری داشته که بدون مراجعه به پزشک ، توسط خود و دوستانش از طریق داروخانه دارودرمانی شده و پس از ۱۵ سالگی دیگر شب‌ادراری نداشته است .

نامبرده سابقه خاک‌خواری را در حدود ۴-۳ سالگی (از زمانی که بیا دارد) ذکر کرده است .

شروع لکنت زبان در بین ۴-۳ سالگی بوده (از زمان کودکی که بیماری داشته) و اکنون هرگاه که عصبانی می‌شود ، دچار لکنت شده و ناراحتی تشدید می‌گردد.

سابقه فامیلی : بیمار ۶ خواهر دارد و برادر ندارد ، پدر ۴۳ ساله ، شغل او رنگرز و مادر ۴۱ ساله خانه‌دار است در فامیل فقط مادر بیمار ، سابقه خاک‌خواری داشته است که صُبُق اظهار فرزندانش ۸ سال خاک‌خواری مادر ادامه

بحث و نتیجه‌گیری:

با توجه به وضعیت روحی و روانی بیمار اختلالات اوتیستیک، عقب‌ماندگی ذهنی، اسکیزوفرنی و دیگر سندرمها در این بیمار دیده نمی‌شود (۴). خاک خواری در سنین بالا اغلب در زنان آبتن دیده می‌شود و فقط محدود به دوره حاملگی است و پس از آن از بین می‌رود. بندرت در افراد مذکر در سنین بلوغ دیده می‌شود و اغلب در سنین بالا برطرف می‌شود.

در کسانی که بعلت مسائل و درگیریهای خانوادگی، ضربه‌های عاطفی در دوران کودکی متحمل شده‌اند امکان دارد این اختلال مدتی ادامه داشته باشد. دارودرمانی در این بیماران چندان اثری ندارد. بلکه رفتار درمانی و روان‌درمانی مؤثر است.

بیمار مورد روان‌درمانی حمایتی قرار گرفت و بدون دارودرمانی بهبود یافت.

داشته و پس از آن ترک کرده است. زایمان طبیعی، معیارهای رشد در حد طبیعی بوده و بموقع بمدرسه رفته و سابقه ضربه به سر، زردی و بستری در بیمارستان را ذکر نمی‌کند.

در بررسی روانی بیمار ارتباط چشمی و کلامی خوب بود. علائم افسردگی، هذیان و توهم نداشت. حافظه دور، نزدیک، فوری خوب بود. به زمان و مکان و شخص آگاهی داشت. خواب، خوراک خوب و نکته پاتولوژیک مشاهده نشد. در بررسی آزمایشگاهی انجام شده، علائمی دال بر کم‌خونی وجود نداشت.

سابقه خانوادگی: اختلافات پدر و مادر و درگیری‌های روزمره از دوران کودکی بیمار وجود داشته و نامبرده همیشه از این موضوع در رنج بوده و شاهد کتک خوردن مادرش بوده است.

REFERENCES:

- Blinder. B.J.Chaitin b Goldstein R, editors: The eating Disorders. peryaman press, New york 1987.
- Cooper M:Pica . Thomus,springfield. IL, 1957.
- Danford D.E,Smith e,j.Humber AM,Pica and mineral status in the mentally retarded,Am.j.Clin Nut 35:958,1982.
- Lourie Rs, Millican FK: Pica in Modern perspective in international child psychiatry JG Howells editor. p445.Brunnur Mazel , New York , 1971.
- Millican FK, Dublincc,lourie R.S:Pica, in Basic Handbook of child pschiatry, Noshpitz JD, editor , vol 2 , p 660 Basic books, New York, 1979.
- Millican FK, Lourie RS,Laymen EM:Emotional Factors in the efiology and treatment of load poisoning.Am J.B Disease of children 91:144,1959.
- Provence S,Lipton R.C: infants and histitutions. international university press,NewYork , 1962.
- Diagnostic and statistical Manual of Mental Disorder Fourth Edition (D.S.M.IV) 1994,P:95-96.